

Torsdag den 4. juli 2013

P7_TA(2013)0322

Den amerikanske nationale sikkerhedsmyndighed NSA's overvågningsprogram, overvågningsmyndigheder i forskellige medlemsstater og indvirkningen på privatlivets fred for EU-borgere

Europa-Parlamentets beslutning af 4. juli 2013 om den amerikanske nationale sikkerhedsmyndighed NSA's overvågningsprogram og overvågningsmyndigheder i forskellige medlemsstater samt indvirkningen på privatlivets fred for EU-borgere (2013/2682(RSP))

(2016/C 075/14)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til artikel 2, 3, 6 og 7 i traktaten om Den Europæiske Union (TEU) og til artikel 16 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),
- der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og til konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder (EMK)
- der henviser til Europarådets konvention 108 af 28. januar 1981 om beskyttelse af personer i forbindelse med elektronisk databehandling af personoplysninger og tillægsprotokollen hertil af 8. november 2001,
- der henviser til EU-lovgivningen om retten til privatlivets fred og databeskyttelse, navnlig direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, rammeafgørelse 2008/977/RIA om beskyttelse af personoplysninger i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde i kriminalsager, direktiv 2002/58/EF om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation og forordning (EF) nr. 45/2001 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger i fællesskabsinstitutionerne og -organerne og om fri udveksling af sådanne oplysninger,
- der henviser til Kommissionens forslag til en forordning og et direktiv om en reform af databeskyttelsesreglerne i EU,
- der henviser til aftalen mellem EU og USA om gensidig retshjælp, der tillader udveksling af oplysninger med henblik på forebyggelse og efterforskning af kriminelle aktiviteter, til konventionen om internetkriminalitet (CETS nr. 185), til safe harbour-aftalen mellem EU og USA (2000/520/EF) og til den igangværende revision af safe harbour-ordningen,
- der henviser til USA's »Patriot Act« og »Foreign Intelligence Surveillance Act« (FISA), herunder paragraf 702 i »FIS Amendment Act« fra 2008 (FISAAA),
- der henviser til de igangværende forhandlinger om en rammeaftale mellem EU og USA om beskyttelse af personoplysninger, når de overføres og behandles i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde,
- der henviser til sine tidligere beslutninger om retten til respekt for privatliv og databeskyttelse, navnlig til sin beslutning af 5. september 2001 om eksistensen af et globalt system til aflytning af privat og økonomisk kommunikation (Echelon-aflytningssystemet) ⁽¹⁾,
- der henviser til udtalelserne fra formanden for Det Europæiske Råd, Herman van Rompuy, formanden for Europa-Parlamentet, Martin Schulz, næstformanden i Kommissionen/kommissæren for retlige anliggender, grundlæggende rettigheder og unionsborgerskab, Viviane Reding, og næstformanden i Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Catherine Ashton,
- der henviser til forretningsordenens artikel 110, stk. 2 og 4,

⁽¹⁾ EUT C 72 E af 21.3.2002, s. 221.

Torsdag den 4. juli 2013

- A. der henviser til, at det transatlantiske partnerskab mellem EU og USA skal være baseret på gensidig tillid og respekt, loyalt og gensidigt samarbejde, respekt for de grundlæggende rettigheder og retsstatsprincippet;
- B. der henviser til, at medlemsstaterne er forpligtet til at respektere de grundlæggende rettigheder og værdier, der er forankret i artikel 2 i TEU og i chartret om grundlæggende rettigheder;
- C. der henviser til, at der nu er tvivl om, hvorvidt disse principper efterleves, efter at rapporter i den internationale presse i juni 2013 har afsløret, at de amerikanske myndigheder gennem programmer som overvågningsprogrammet Prism i stor stil skaffer sig adgang til og behandler personoplysninger om EU-borgere, der benytter sig af amerikanske leverandører af onlinetjenester;
- D. der henviser til, at denne tvivl ikke kun vedrører handlinger foretaget af de amerikanske myndigheder, men også af flere EU-medlemsstater, som ifølge den internationale presse har samarbejdet med Prism og andre tilsvarende programmer eller opnået adgang til de oprettede databaser;
- E. der henviser til, at adskillige medlemsstater også har overvågningsprogrammer, der ligner Prism, eller drøfter oprettelsen af sådanne programmer;
- F. der henviser til, at der er rejst særlige spørgsmål om foreneligheden med EU-lovgivningen af den britiske efterretningstjenestes (Government Communications Headquarters (GCHQ)) praksis med direkte at tappe undersøiske transatlantiske kabler, der transporterer elektronisk kommunikation, i et program med kodenavnet Tempora; der henviser til, at andre medlemsstater ifølge forlydender skaffer sig adgang til transnationale elektroniske kommunikationer uden at være i besiddelse af nogen forskriftsmæssig hjemmel, men på basis af særlige domstole, udveksler data med andre lande (Sverige), og eventuelt øger deres overvågningskapacitet (Nederlandene, Tyskland); der henviser til, at der i andre medlemsstater er givet udtryk for bekymringer over de hemmelige efterretningstjenesters aflytningsbeføjelser (Polen);
- G. der henviser til, at der er tegn på, at EU-institutioner og flere af EU's og medlemsstaternes ambassader og repræsentationer har været udsat for amerikansk overvågning og spionage;
- H. der henviser til, at kommissær Viviane Reding har sendt en skrivelse til den amerikanske justitsminister, Eric Holder, hvori hun giver udtryk for bekymringerne i Europa og udbeder sig præciseringer og forklaringer vedrørende Prism-programmet og andre tilsvarende programmer, der involverer dataindsamling og datasøgning, og vedrørende de love, i henhold til hvilke der kan gives tilladelse til anvendelsen af sådanne programmer; der henviser til, at man stadig afventer et udførligt svar fra de amerikanske myndigheder, på trods af de drøftelser, som fandt sted på justitsministermødet mellem EU og USA i Dublin den 14. juni 2013;
- I. der henviser til, at det i henhold til safe harbour-aftalen er medlemsstaternes og Kommissionens opgave at garantere sikkerheden og integriteten af personoplysninger; der henviser til, at de selskaber, der er involveret i Prism-sagen, alle er parter i safe harbour-aftalen, således som det er omtalt i den internationale presse; der henviser til, at Kommissionen i henhold til aftalens artikel 3 har pligt til at ophæve eller suspendere aftalen, hvis dens bestemmelser ikke overholdes;
- J. der henviser til, at aftalen om gensidig retshjælp mellem EU og USA som ratificeret af EU og den amerikanske Kongres indeholder bestemmelser om de metoder, der skal anvendes til indsamling og udveksling af oplysninger og til anmodning om og ydelse af bistand til indhentning af oplysninger, der befinder sig i ét land, som en hjælp til strafferetlige efterforskninger eller straffesager i et andet land;
- K. der henviser til, at det ville være uheldigt, hvis bestræbelserne på at indgå et transatlantisk handels- og investeringspartnerskab (TTIP), som viser viljen til yderligere at styrke partnerskabet mellem EU og USA, ville blive påvirket af de seneste påstande;
- L. der henviser til, at kommissær Cecilia Malmström den 14. juni 2013 bekendtgjorde, at der vil blive nedsat en transatlantisk ekspertgruppe;
- M. der henviser til, at kommissær Reding har skrevet til de britiske myndigheder for at udtrykke sin bekymring over rapporter i medierne om Tempora-programmet og bede om nærmere oplysninger om dets rækkevidde og funktion; der henviser til, at de britiske myndigheder har forsvaret GCHQ's overvågningsaktiviteter og bekræftet, at de opererer i henhold til strenge og lovlige retningslinjer;

Torsdag den 4. juli 2013

N. der henviser til, at der på EU-plan er en databeskyttelsesreform på vej i kraft af revisionen af direktiv 95/46/EF og dets erstatning med den foreslåede generelle forordning om databeskyttelse og databeskyttelsesdirektivet om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med de kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, opdage eller retsforfølge straffelovsovertrædelser eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger;

1. udtrykker — idet det samtidig bekræfter sin fortsatte støtte til den transatlantiske indsats i kampen mod terrorisme og organiseret kriminalitet — alvorlig bekymring over Prism-programmet og andre sådanne programmer, eftersom de, hvis de hidtil tilgængelige oplysninger bliver bekræftet, kan udgøre en alvorlig krænkelse af den grundlæggende ret til privatlivets fred og databeskyttelse, der tilkommer EU-borgerne og fastboende i EU, og af retten til et privatliv og et familieliv samt til kommunikationshemmelighed, uskyldsformodning, ytringsfrihed, informationsfrihed og fri erhvervsudøvelse;

2. fordømmer på det kraftigste udspioneringen af EU-repræsentationer, eftersom den, hvis de hidtil tilgængelige oplysninger bliver bekræftet, indebærer en alvorlig krænkelse af Wienerkonventionen om diplomatiske forbindelser og desuden vil få en potentiel indvirkning på de transatlantiske forbindelser; opfordrer de amerikanske myndigheder til øjeblikkeligt at kaste lys over sagen;

3. opfordrer de amerikanske myndigheder til hurtigst muligt at give EU fuldstændige oplysninger om Prism-programmet og andre tilsvarende programmer, der involverer dataindsamling, navnlig hvad angår deres retsgrundlag, nødvendighed og forholdsmæssighed og de sikkerhedsforanstaltninger, der træffes for at beskytte EU-borgernes grundlæggende rettigheder, såsom begrænsning af anvendelsesområde og varighed, betingelser for adgang og uafhængigt tilsyn, som omhandlet i konventionen om it-kriminalitet, og i overensstemmelse med kommissær Redings anmodning herom i skrivelsen af 10. juni 2013 til den amerikanske justitsminister Eric Holder; opfordrer de amerikanske myndigheder til at suspendere og revidere eventuelle love og overvågningsprogrammer, der krænker EU-borgernes grundlæggende ret til privatlivets fred og databeskyttelse, EU's og EU-medlemsstaternes suverænitet og jurisdiktion og konventionen om it-kriminalitet;

4. opfordrer Kommissionen, Rådet og medlemsstaterne til at overveje alle de instrumenter, de har til rådighed, i drøftelser og forhandlinger med USA, både på politisk plan og på ekspertplan, med henblik på at opnå de ovennævnte mål, herunder en eventuel suspension af aftalerne om passagerlister (PNR) og programmet til sporing af finansiering af terrorisme (TFTP);

5. kræver, at den transatlantiske ekspertgruppe, som kommissær Malmström har bebudet, og som Parlamentet vil deltage i, får en passende sikkerhedsgodkendelse og adgang til alle relevante dokumenter, så den kan udføre sit arbejde ordentligt og inden for en bestemt frist; kræver endvidere, at Parlamentet bliver tilstrækkeligt repræsenteret i denne ekspertgruppe;

6. opfordrer Kommissionen og de amerikanske myndigheder til straks at genoptage forhandlingerne om rammeaftalen om beskyttelse af personoplysninger, når de overføres og behandles i forbindelse med politisamarbejde og retligt samarbejde; opfordrer Kommissionen til under disse forhandlinger at sikre, at aftalen som minimum opfylder følgende kriterier:

a) den giver EU-borgerne ret til at blive underrettet, når deres oplysninger behandles i USA;

b) den sikrer, at EU-borgere har samme adgang til det amerikanske retssystem som amerikanske borgere;

c) den giver navnlig ret til klageadgang;

7. opfordrer Kommissionen til at sikre, at EU's databeskyttelsesstandarder og forhandlingerne om den aktuelle databeskyttelsespakke ikke undergraves som et resultat af det transatlantisk handels- og investeringspartnerskab med USA;

8. opfordrer Kommissionen til at foretage en fuldstændig revision af safe harbour-aftalen i lyset af de seneste oplysninger i henhold til artikel 3 i aftalen;

9. er meget bekymret over afsløringerne vedrørende de påståede overvågningsprogrammer, der gennemføres af medlemsstaterne, enten med hjælp fra den amerikanske nationale sikkerhedsmyndighed NSA eller på egen hånd; opfordrer alle medlemsstaterne til at undersøge foreneligheden af sådanne programmer med den primære og sekundære EU-ret, særlig artikel 16 i TEUF om databeskyttelse, og med EU's forpligtelser angående grundlæggende rettigheder ifølge EMK og de fælles forfatningsmæssige traditioner i medlemsstaterne;

Torsdag den 4. juli 2013

10. understreger, at alle virksomheder, der leverer tjenesteydelser i EU, skal overholde EU-retten uden undtagelser og er ansvarlige for eventuelle overtrædelser;
11. understreger, at virksomheder, der henhører under tredjelands jurisdiktion, bør give brugere i EU en klar og synlig advarsel om muligheden af, at retshåndhavende myndigheder og efterretningstjenester behandler personoplysninger efter hemmelige ordrer eller påbud;
12. finder det beklageligt, at Kommissionen har opgivet den tidligere artikel 42 i den lækkede udgave af databeskyttelsesforordningen; opfordrer Kommissionen til at forklare, hvorfor den traf denne beslutning; opfordrer Rådet til at følge Parlamentets fremgangsmåde og genindsætte den pågældende bestemmelse;
13. understreger, at borgerne i et demokratisk og åbent samfund baseret på retsstatsprincippet har ret til at blive oplyst om alvorlige overtrædelser af deres grundlæggende rettigheder og til at anmelde disse overtrædelser, herunder også overtrædelser, der involverer deres egen stat; understreger behovet for procedurer, der gør det muligt for informanter at afsløre alvorlige overtrædelser af de grundlæggende rettigheder, og behovet for at yde sådanne personer den nødvendige beskyttelse, herunder på internationalt niveau; udtrykker sin fortsatte opbakning til undersøgelsesjournalistik og mediefrihed;
14. opfordrer Rådet til som et hasteanliggende at fremskynde sit arbejde med hele databeskyttelsespakken, navnlig det foreslåede databeskyttelsesdirektiv;
15. understreger behovet for at oprette et EU-modstykke til de blandede parlamentariske udvalg for retlig kontrol med og undersøgelse af efterretningstjenester, der i øjeblikket eksisterer i nogle medlemsstater;
16. pålægger Udvalget om Borgernes Rettigheder og Retlige og Indre Anliggender at kulegrave denne sag i samarbejde med de nationale parlamenter og den af Kommissionen nedsatte EU-USA-ekspertgruppe og at aflægge beretning ved udgangen af året og herved
 - a) indsamle alle relevante oplysninger og beviser fra kilder i både USA og EU (fastlæggelse af de faktiske omstændigheder);
 - b) undersøge de påståede overvågningsaktiviteter udført af amerikanske myndigheder og eventuelle sådanne aktiviteter udført af visse medlemsstater (kortlægning af ansvar);
 - c) bedømme overvågningsprogrammerne for så vidt angår: EU-borgernes grundlæggende rettigheder (navnlig retten til respekt for privatliv og kommunikationshemmelighed, ytringsfrihed, uskyldsformodning og adgang til effektive retsmidler), den reelle databeskyttelse både i EU og for EU-borgerne uden for EU, med særlig fokus på EU-lovgivningens effektivitet i forbindelse med ekstraterritoriale mekanismer, EU's sikkerhed i en tid med cloud computing, merværdien og forholdsmæssigheden af sådanne programmer med hensyn til bekæmpelse af terrorisme, den eksterne dimension af området med frihed, sikkerhed og retfærdighed (herunder vurdering af gyldigheden af afgørelser om et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau i forbindelse med EU-overførsler til tredjelande som dem, der gennemføres i henhold til safe harbour-aftalen, internationale aftaler og andre retlige instrumenter om retlig bistand og samarbejde) (analyse af skader og risiko);;
 - d) udforske de mest hensigtsmæssige klagemekanismer i tilfælde af bekræftede overtrædelser (administrativ og retlig prøvelse og kompensationsordninger);
 - e) fremsætte henstillinger med henblik på at forebygge yderligere overtrædelser og sikre et troværdigt højt beskyttelsesniveau for EU-borgernes personoplysninger med passende midler, navnlig vedtagelse af en fuldstændig databeskyttelsespakke (politiske anbefalinger og lovgivning);
 - f) fremsætte henstillinger med henblik på at styrke it-sikkerheden i EU's institutioner, organer og agenturer ved hjælp af passende interne sikkerhedsregler for kommunikationssystemer for at forebygge og afhjælpe uautoriseret adgang og videregivelse eller tab af oplysninger og personoplysninger (afhjælpning af sikkerhedsbrud);
17. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Kommissionen, Rådet, Europarådet, medlemsstaternes parlamenter, USA's præsident, USA's Senat og Repræsentanternes Hus samt USA's minister for national sikkerhed og USA's justitsminister.